

IN DE WAAN VAN HET LEVEN

SAAM Uitgeverij, Hillegom
www.saamuitgeverij.nl
www.zorgboeken.nl

Colofon

© SAAM Uitgeverij, 2019

Auteur: Mieke Terlouw

Vormgeving: SAAM Uitgeverij, Hillegom

ISBN: 9789492261540

1e druk: december 2019

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, namelijk elektronisch, mechanisch, door fotokopie, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

IN DE WAAN VAN HET LEVEN

Mieke Terlouw

Mag ik alsjeblieft openlijk vertellen wat mij overkomen is?

Gewoon in mijn eigen woorden.

Door me uit te laten praten in plaats van het gespreksonderwerp te veranderen.

Zonder dat je wegkijkt.

En ik niet steeds na hoeft te denken welk detail ik wel of niet kan vertellen.

Ik kan er toch ook niets aan doen dat mijn vader op zo'n gewelddadige manier is gestorven?

1

Ik rijd met Lynns auto Haarlem uit en neurie zachtjes mee met ‘In de maneschijn’ dat uit de boxen klinkt. Zo’n melodie vergeet je blijkbaar nooit. Mijn moeder zong dit liedje vroeger vaak met ons. Niet in de auto, want daar kon mijn vader niet tegen. Hij had een hekel aan muziek tijdens het rijden.

Zelfs lange ritten op weg naar onze vakantiebestemming duurden voort zonder muziek. In de beige Lada vertrokken we in alle vroegte van huis. Dat automeerk was volgens mijn vader een van de milieuvriendelijkste in zijn soort. Hij heeft er lang voor gepleit om het wagenpark van zijn werkgever uit alleen maar Lada’s te laten bestaan. Niet gelukt.

Mijn vader zat meestal achter het stuur, mijn moeder er-naast en Rik, Anne en ik zaten achterin. Rik zat in het midden om ruzies tussen Anne en mij te voorkomen. De goedgezak, toen al. Als we toch ruzie kregen, deed mijn moeder een cassettebandje in de autoradio, waarna mijn vader grimmig werd en hij haar verzocht het geluid zo zacht te zetten dat wij achterin niets meer konden horen. Meestal overtrof zijn irritatie ons geruzie en zette zij de muziek uit.

Mijn moeder deed daarna een tweede poging om rust te brengen. Ik zag haar dan voorover buigen om de zak drop uit haar tas te pakken. Geritsel om de verpakking open te maken. Met drie dropjes in haar hand draaide ze zich naar ons om. Wij pakten ieder een dropje uit haar handpalm. Treuzelend stopten

we het in onze mond, want we hielden een wedstrijd wie er het langst mee kon doen. Niet te veel kauwen en slikken dus. De hele auto rook dan naar drop. Iedereen was stil, behalve mijn vader. Die smakte: hij deed niet mee aan de wedstrijd. Met het dropje in mijn wang - de wang was de beste plek om het dropje zo min mogelijk te laten slinken - tuurde ik door het raam naar buiten naar de auto's die ons een voor een inhaalden. Mijn vader reed tergend langzaam, dat was beter voor het milieu. Op de achterraut van de Lada had hij een sticker geplakt met de tekst: 100 is hard genoeg. Zijn collega's hadden er een sticker naast geplakt met de tekst: want ik kan niet harder.

Met samengeknepen ogen tuur ik op de weg. Had ik mijn zonnebril maar meegenomen. Ik rijd over de ring Alkmaar. Tegevoetkomende auto's kruisen een voor een mijn blikveld. Wanneer ik over de rotonde Bergen binnenrijd, neem ik gas terug. Ik kijk links van me en zie de praktijk van de relatietherapeut van mijn ouders. De therapeut was indertijd al niet jong meer. Hij zal nu, meer dan twintig jaar later, van zijn pensioen aan het genieten zijn. Als hij tenminste nog leeft. Zal er nog steeds een praktijk gevestigd zijn? Het gazon is netjes gemaaid. De trap met drie treden naar de voordeur was er destijds ook. De buitemuren van het pand moeten pas wit geverfd zijn.

2

Het was op een donderdag, 25 november 1982, dat mijn moeder in het ziekenhuis van Ede-Wageningen met een geplande keizersnede beviel van haar tweede kind. Mijn ouders vernoemden mij naar mijn oma, die overleed toen mijn moeder een baby was. Zo kwam ik aan de naam Emi. Rik was anderhalf toen ik geboren werd.

Mijn eerste levensjaar bracht ik door in Ede op een boerderij. Mijn vader was geen boer, maar werkte bij de milieupolitie. Mijn vader bij de politie, dat paste niet. Niemand was daarom verbaasd toen hij deze baan inruilde voor een baan bij de afdeling natuurbeheer bij het Waterbedrijf Noord-Holland (PWN). De nieuwe baan van mijn vader was de reden dat wij verhuisden naar Bergen. We kregen een dienstwoning toegewezen in het bos op de grens van Bergen en Schoorl.

Mijn vader begon bij het PWN als opzichter: hij gaf leiding aan een groep boswachters. Dit bleek geen passende functie. Hij hield er unieke meningen op na als het om de natuur ging. Twee weken nadat hij begonnen was in deze functie, verzocht hij de boswachters, vanwege uitlaatgassen, hun dienstauto in te ruilen voor een dienstfiets. Hij was niet van zijn standpunt af te brengen, extreem vasthoudend en drammerig. Zijn bijnaam ‘Plasticbrigadier’ (ontstaan vanwege zijn functie bij de milieupolitie) veranderde al snel in ‘de Terriër.’ De groep boswachters

bestond uit lompe, betweterige, stugge mannen die zich de kaas niet van het brood lieten eten. Met als gevolg: veel conflicten. Mijn vader stroomde binnen het PWN door naar de functie van adviseur natuur en recreatie.

Vier jaar na mijn geboorte won ik een weddenschap van Rik over het geslacht van de baby in moeders buik. Anne werd in het ziekenhuis van Alkmaar geboren. En zo was ons gezin compleet. Tot het voorjaar, nadat ik elf jaar was geworden. Ik had bij Lynn thuis gegeten in het appartement van het hotel van haar ouders aan de Breelaan. We hadden samen met haar moeder gegeten, want haar vader werkte elke avond in het restaurant. Haar oudere broer en zus waren het huis al uit. Lynn was een nakomelingetje. Ik kwam graag bij haar thuis, waar Lynns moeder mij vertroetelde. Die van mij was strenger en hield van structuur: afwassen, tafeldekken, opruimen, bij ons thuis hadden we daar schema's voor. Bij Lynn thuis niet, dat deed haar moeder allemaal.

We stonden op het punt om te vertrekken naar 'club', een samenkomen voor de jeugd - oorspronkelijk opgezet vanuit de kerk - op vrijwillige basis begeleid door ouders. Elke vrijdagavond gingen Lynn en ik daar samen heen.

'Emi, je gaat vanavond niet naar club', zei Lynns moeder terwijl mijn vriendin en ik onze schoenen aantrokken.

'Waarom niet?' vroeg ik.

'Je gaat met je ouders mee.' Ze pakte mijn jas van de kapstok.

'Moet ik nu alleen?' vroeg Lynn. Ze keek haar moeder met grote ogen aan.

Mijn vader stond voor de deur. Ik liep met hem mee. We stapten in de auto. ‘Hoef ik niet te fietsen?’ vroeg ik terwijl ik op de achterbank ging zitten. Dit was ik niet gewend: mijn ouders haalden mij nooit met de auto op.

‘Je fiets halen we morgen wel op.’ Mijn moeder keek strak voor zich uit.

We kwamen thuis aan en daar zaten Rik en Anne al in de woonkamer, want zij hadden thuis gegeten. Mijn vader ging naast Anne op de bank zitten, mijn moeder op de bank waarop Rik zat. Ik nam plaats in de rookstoel, de vertrouwde, grote stoel met van die dikke, stoffige kussens die mijn hele leven al in ons huis stond.

‘We moeten met jullie praten’, zei mijn moeder. Ik keek naar haar en zag dat ze haar gezicht naar mijn vader draaide en hem indringend aankeek, waarna mijn vader een bevestigende knik gaf. Ze schraapte haar keel. ‘Je vader en ik gaan scheiden.’

Ik greep de leuning van de rookstoel vast en staaarde naar mijn benen. Ik vroeg me af waarom ze hem opeens ‘je vader’ noemde in plaats van ‘papa.’

‘Weten jullie het zeker?’ Riks stem klonk heel ver weg.

‘Ja, we hebben hier lang over nagedacht’, zei mijn vader emotioneerd.

Ik keek op en zag dat hij tranen in zijn ogen had. Een paar dagen ervoor had ik mijn moeder ook al huilend aangetroffen in de keuken. Ik had haar gevraagd of ze nooit meer in mijn bijzijn wilde huilen. Ik durfde dit nu niet aan mijn vader te vragen.

‘Jullie hebben toch nooit ruzie?’ zei Anne.

‘We vinden elkaar ook nog lief, maar we willen niet meer samenwonen’, zei mijn moeder.

Ik keek naar mijn handen, Mijn knokkels waren wit geworden. Ik liet de stoelleuning los en trok mijn benen op. Mijn ar-

men sloeg ik eromheen en ik staarde naar mijn buik.

‘Hoe is het voor jou om dit te horen, Emi?’ Mijn moeders stem had zelden zo lief geklonken.

‘Als ik elke dag ontbijt op bed breng, blijven jullie dan wel bij elkaar?’ vroeg ik zonder op te kijken.

Een paar dagen later trof ik mijn vader huilend in de badkamer. Het verzoek om niet te huilen in mijn bijzijn had ik maar ingetrokken. ‘Waarom huil je?’ vroeg ik.

‘We hebben net aan opa en oma verteld dat we gaan scheiden’, snikte hij.

‘Vonden ze het erg?’

‘Ze waren heel erg boos en teleurgesteld.’

‘Ik ben dat ziekelijke gereformeerde geloof van jouw ouders helemaal zat!’ zei mijn moeder, terwijl ze, met de wasmand in haar armen, stampvoetend de badkamer in kwam. ‘Emi, jij bent hier ook’, zei ze geschokt. Ze zette de wasmand op de grond en sloeg haar handen voor haar mond. Ze begon zachter te praten en legde een hand op mijn schouder. ‘Opa en oma vinden dat scheiden niet hoort.’

‘Waarom niet?’ wilde ik weten.

‘Omdat de Bijbel dat zegt. Het is een van de Tien Geboden.’ Ze liep de badkamer uit.

‘Vinden opa en oma mij nu ook niet meer lief?’ vroeg ik aan mijn vader. Hij zat met zijn hoofd voorovergebogen op de rand van het bad en gaf geen antwoord.

Misschien was de relatie van mijn ouders sowieso al gedoemd te mislukken. De start van hun relatie had beter gekund. Er was geen sprake van een romantische liefdesverklaring. Ze hadden elkaar ontmoet in de kibboets in Israël, waar ze beiden werkten.

Mijn vaders oudste zus trouwde daar en tijdens de bruiloft werd mijn moeder ‘opeens’ aan mijn vaders ouders voorgesteld als zijn vriendin. Toen mijn moeder snel daarna een gesprek met mijn vader over de toekomst had en hem vroeg of hij kinderen wilde, was zijn reactie: ‘Ja, ik zou wel willen weten of ik kinderen kan verwekken.’

Tot overmaat van ramp moesten Rik, Anne en ik een paar weken later met onze ouders mee naar hun therapeut. Dit hadden ze ons verteld, nadat ze hadden gezegd dat mijn moeder naar een flat in Alkmaar zou vertrekken en voorlopig niet voor ons kon zorgen. Ik wist niet wat ik erger vond: dat ik met hun therapeut moest praten, of dat ze niet meer voor ons kon zorgen.

Nadat we aan de ovale tafel waren gaan zitten - mijn ouders links van de therapeut, ik rechts, naast mij Rik, en Anne naast hem - zag ik dat mijn ouders tranen in hun ogen hadden.

‘Fijn om jullie te ontmoeten’, zei de therapeut, terwijl hij zijn notitieboek opensloeg. Hij praatte langzaam. ‘Zoals ze jullie al verteld hebben, heb ik veel gesprekken met jullie vader en moeder gevoerd.’ Hij leegde een suikerzakje in zijn mok. ‘We hebben met z’n drieën besloten dat jullie moeder ergens anders gaat wonen.’ Mijn moeder knikte instemmend naar de therapeut. ‘Jullie moeder is erg in de war, daarom blijven jullie bij je vader wonen.’

‘Voorlopig komen jullie elke week op donderdag na school bij mij eten,’ zei zij, ‘en je vader haalt jullie dan na het eten op.’

‘Toch wel met de auto?’ vroeg Rik. ‘Want waar mama gaat wonen is helemaal aan de andere kant van Alkmaar.’

‘Dat weet ik nog niet’, zei mijn vader. Er glinsterden nog steeds tranen in zijn ogen.

‘Hoe voelt dit voor jullie?’ De therapeut roerde met een le-

peltje in zijn mok en keek ons een voor een aan.

Ik keek naar Anne, schuin tegenover mij. Ze speelde met de oranje kralen van haar armbandje. Ik draaide mijn gezicht verder naar rechts en zag hoe Rik achterover in zijn stoel leunde. Hij had zijn armen gekruist en keek naar de grond. 'Het komt wel goed', zei ik om de stilte te doorbreken. En om te voorkomen dat mijn ouders gingen huilen.

'Het is niet jullie schuld dat jullie ouders gaan scheiden', zei de therapeut. Het woord scheiden maakte dat ik ineenkromp. Ik zat te bedenken hoe ik kon zorgen dat niemand uit mijn klas wist dat mijn moeder niet meer voor ons kon zorgen.

Na een uur van veel zwijgen liepen we het pand uit naar buiten, de drie treden af en ik wist dat als ik maar net deed of alles goed met me ging, ik hier nooit meer een stap binnen hoefde te zetten.

3

Als ik rechts afsla, het bospad in, minder ik vaart. Daar heeft mijn vader me in gedrild tijdens het paddentrekseizoen, om de padden te ontwijken. Dat was een onmogelijke taak: het kri-oelde hier dan van de padden. Ik passeer de skibaan Il Primo; die ligt er in de zomer altijd verlaten bij. Een mollige vrouw in een rode jurk laat haar hond uit en kijkt me geïrriteerd aan. Die blikken ben ik hier wel gewend. Wandelaars weten niet dat bestemmingsverkeer wel met de auto het bos in mag rijden. De vrouw trekt haar hond van de weg af. Ik haal haar in en geef daarna extra gas. In mijn achteruitkijkspiegel zie ik hoe ze nog bozer kijkt.

Ik kom aan in mijn vaders huis en tref Tara in de woonkamer. Sinds een paar maanden heeft ze een relatie met mijn vader. Haar tengere lichaam is gehuld in een badjas, haar lange, donkerrode haar is ongekamd en ze draagt geen make-up. Haar verschijning is totaal anders dan de enige eerdere ontmoeting tussen ons. Ze omhelst me. Haar tweelingzus Esther, zo veronderstel ik door het identieke uiterlijk, is er ook. Ik stel mezelf onhandig voor. Vreemd, Tara en haar zus in mijn ouderlijk huis zonder dat mijn vader er is.

‘Wat is er precies gebeurd?’ vraag ik en ga in de rookstoel zitten. Er staat een kop thee voor me klaar op de salontafel.

Tara gaat op de bank zitten en begint te vertellen. ‘Ik kwam

hier gisteravond tegen tien en aan. Ik had je vader al een paar keer eerder proberen te bellen, maar zijn telefoon stond uit. Terwijl ik aan kwam rijden, zag ik licht branden in huis en dat stemde me gek genoeg gerust.' Ze pakt haar kop thee van tafel.

'Dat snap ik, hij was niet van de verspilde energie', zeg ik.

'Maar toen ik mijn auto parkeerde, zag ik dat zijn auto weg was en werd ik ongerust, omdat hij geen auto mag rijden vanwege zijn medicijnen.'

'Welke medicijnen?'

'Antipsychotica', antwoordt Tara. 'Ik liep naar het huis en de achterdeur stond open. Op het aanrecht lag zijn telefoon met de batterij los ernaast. Ik heb meteen de politie gebeld. Daarna heb ik jouw tante Wil gebeld. Zij kwam meteen met je oom Nik hierheen. De politie vroeg me aan de telefoon om zijn laptop te openen en daar vond ik een afscheidsbrief.' Ze neemt een slok thee.

Ik merk dat ik duizelig word. Ik pak mijn theebeker en houd die stevig met beide handen vast. Was mijn vader psychotisch?

'Gaat het een beetje?' vraagt Tara fronsend.

'Ja hoor. En daarna?' Ik neem een slok.

'Meerdere agenten van de politie werden ingezet om je vader te zoeken. Ondertussen was er alarm geslagen door een voorbijganger die een man zag staan bovenaan een flat. Twee politieagenten haastten zich naar die locatie. Toen ze daar aankwamen, hing je vader al over de reling en liet hij zich voorover vallen.' Tara begint te huilen. Na een paar minuten brengt ze uit: 'De politie heeft jou nog proberen te bereiken.'

'Vandaar al die gemiste oproepen van onbekende nummers', mompel ik.

Tara vertelt dat de politie bij mij aan de deur is geweest, omdat ik mijn vader moest identificeren. 'Omdat je niet opendeed,

zijn jouw oom en tante met mij naar het mortuarium in het ziekenhuis gegaan.’

‘Ik voel me wel lullig dat ik lag te slapen.’

‘Je had in ieder geval een goede nachtrust. En je kon er niets meer aan veranderen’, Tara veegt met een zakdoek de tranen onder haar ogen weg.

Godzijdank had ik die nacht niets meer aan de situatie kunnen veranderen. Was dat wel zo geweest, dan had ik me vast heel schuldig gevoeld. Maar toch, heb ik iets gemist? ‘Waar is hij gesprongen?’ Ik zet mijn beker op tafel.

‘In Alkmaar.’

‘Welk gebouw?’

Tara haalt haar schouders op. Ze weet het niet en zo te zien is ze niet geïnteresseerd in de locatie.

‘Kan ik de afscheidsbrief lezen?’

Tara knikt, waarna ik aan de eettafel ga zitten en de laptop open. De afscheidsbrief verschijnt meteen op het beeldscherm. *Lieve mensen, het spijt me dat ik de levens van velen te gronde richt.*

Ik sla mijn handen voor mijn ogen en merk dat mijn vingers trillen. Ik moet dit lezen. Ik leg langzaam mijn handen in mijn schoot en lees verder wat mijn vader schrijft over zijn wanen. De laatste zinnen van het eerste stuk lees ik vier keer: *Ze achtervolgen me voor miljoenenclaims. Er lopen allerlei machtigingen die ik niet stop kan zetten. Er zullen nog jarenlange procedures volgen, vrees ik. Die de mensen bankroet maken, eerst mijn geliefden. Het lijkt wel of de duivel in mij gevaren is.*

Ik ga verzitten op mijn stoel. Waarom heeft hij mij niet om hulp gevraagd voor zijn administratie? Ik had zijn machtigingen kunnen stopzetten. Hij wist dat financiën mijn werk is.

Shit, ik moet mijn werk bellen dat ik niet naar kantoor kom.

Ik pak mijn telefoon uit mijn tas en bel mijn manager. Hij neemt niet op. Ik begin een app te typen. *Goedemorgen, mijn vader heeft gisteravond zelfmoord gepleegd, dus ik kom niet naar kantoor.* Ik kijk naar de tekst. Moet ik zeggen dat het om zelfmoord gaat? Dat moet hij toch weten? Of kan ik dat beter later vertellen? Ik wis de tekst en begin opnieuw. *Goedemorgen, mijn vader is gisteravond overleden, dus ik kom niet naar kantoor.* Ik aarzel een moment en verstuur dan de app.

Jeetje dat is schrikken, neem alle tijd die je nodig hebt. De app van mijn manager verschijnt niet veel later op het beeldscherm terwijl ik mijn telefoon nog in mijn hand heb.

Dankjewel. Ja, zeker schrikken. Het was mijn vaders eigen keuze.

Wat vreselijk, ik heb hier geen woorden voor. Laat het me weten als we iets voor je kunnen doen.